

Raadsvoorstel

Voorstel aan de raad van de gemeente Noardeast-Fryslân

Jaartal + zaaknummer	: 2025-019195
Raadsvergadering d.d.	: 6 maart 2025
Portefeuillehouder	: L. Vellinga-Zeilstra
Programma	: (3) Soarch en wolwêzen
Programmaonderdeel	: -
Naam opsteller	: Erwin Broos (e-mailadres: e.broos@noardeast-fryslan.nl)
Onderwerp	: Participatiebeleid
Begrotingswijziging	: Nee

Voorgesteld raadsbesluit

1. Het bijgaande en als zodanig gewaarmerkte participatiebeleid vast te stellen.
2. In te stemmen met het oprichten van een participatiepool waarin gezamenlijk ontwikkelen van beleid en het gebruiken van ervaringskennis centraal staat.
3. In te stemmen om Jongerenparticipatie vorm te geven, door gebruik te maken van de bestaande initiatieven en jongeren een plek te geven in de participatiepool.

Inleiding

Participatie is een belangrijk onderwerp voor de raad dat de laatste jaren verschillende keren aan de orde is geweest, bijvoorbeeld met de motie Right to Challenge en een motie jongerenraad. Daarnaast bestond de wens om participatie integraal en gemeente breed in te zetten.

Verschillende wetten sturen de gemeente in de richting van meer participatie. Zo is onlangs de Wet versterking participatie decentraal niveau aangenomen. Deze verplicht gemeenten om inwoners te betrekken bij het ontwikkelen, uitvoeren en evalueren van beleid en om een participatieverordening op te stellen. Daarom komen we nu met dit beleidsstuk om te laten zien waar we op inzetten als het gaat om participatie.

Beoogd effect

Doel van het participatiebeleid is om inwoners aan de voorkant te betrekken bij de ontwikkeling, uitvoering en evaluatie van beleid. Het beoogde effect is beleid dat beter aansluit bij het dagelijks leven van mensen en een betere samenwerking met de Mienskip.

Argumenten

Begin 2022 is een belangrijke stap gezet door het participatiekader voor Noardeast-Fryslân vast te stellen. De beleidsnotitie participatie bouwt hierop voort. Dit participatiebeleid is een goede stap in het ontwikkelen van een ander samenspel tussen overheid en burger.

In It Debat op 17 oktober hebt u aangegeven een aantal zaken te willen aanscherpen in het participatiebeleid. Dit betreft:

- Evaluaasje fan it beleid;
- Jongeren structureel actiever betrekken;
- Right to Challenge.

Evaluaasje fan it beleid

Dit is een belangrijke aanvulling die we hebben verwerkt door hem op te nemen in de implementatieplanning. Belangrijk is om zowel intern als extern te evalueren met alle belangengroeperingen. Hierbij is het van belang om te laten zien wat goede prestatie oplevert voor onze inwoners. We hebben de evaluatie opgenomen in het laatste kwartaal van 2026.

Jongeren structureel actiever betrekken

Wij zetten met het participatiebeleid in op het structureel actiever betrekken van jongeren via initiatieven op scholen zoals Tienskip en de Miensker Challenge. Hiermee sluiten we aan bij de leefwereld van jongeren en bereiken we een ruime en diverse groep jongeren in onze gemeente. Daarnaast benaderen we jongeren via

de participatiepool om te zorgen dat beleid dat jongeren aangaat niet alleen óver hen maar ook mét hen wordt gemaakt. In de participatiepool geven jongeren zelf aan op welke manier zij betrokken willen worden. Deze uitgangspunten zijn aangescherpt in hoofdstuk 7 van de beleidsnotitie.

Right to Challenge

Het Right to Challenge is een instrument binnen het participatiebeleid waarin inwoners het voortouw nemen om een taak van de gemeente goedkoper en beter uit te voeren. Als gemeente zetten we in op het mogelijk maken van en inspelen op bewonersinitiatieven door contact te hebben met de Mienskip. De dorpen- en wijkcoördinatoren zijn hierbij van groot belang. Net als de ambtenaren die binnen de participatiepool met verschillende groepen in contact zijn.

In de participatieverordening nemen we op wat de randvoorwaarden zijn voor een uitdager. De concept participatieverordening leggen we ter aanvulling voor aan de groepen in de participatiepool waarna we hem aan u voorleggen op 13 november in It Petear en op 20 november 2025 in It Beslút. Mocht op basis van de praktijk een verdere uitwerking van dit instrument nodig zijn, dan nemen we dit mee in de evaluatie eind 2026.

De participatiepool

De participatiepool is een werkwijze waarbij het maken, uitvoeren en evalueren van beleid met inwoners in plaats van over inwoners centraal staat. Dit doen we op basis van de ervaringskennis van de inwoners. In deze participatiepool zitten verschillende groepen inwoners, variërend van mensen met een kleine portemonnee tot mantelzorgers tot jongeren. De participatiepool bestaat uit bestaande en nieuw te vormen groepen.

Hieronder volgen nu de argumenten per voorgesteld raadsbesluit.

1.1 Dit beleid (bijlage 1) draagt bij aan de doelen van de gemeente en sluit aan bij bestaand beleid:

- Doel *Vastgesteld participatiebeleid* uit Plan van Aanpak Programma Implementatie Omgevingswet, Het Invoeringsspoor / Spoor 2 (p. 4, p. 8, p.11).
- Doel 201.2 (Programma Mienskip) *Meer zelforganisatie, zelfsturing en eigen verantwoordelijkheid van burgers*, Programmabegroting 2022 NEF.
Activiteit: er wordt een beleidskader voor participatie en een leidraad voor participatie ontwikkeld voor initiatieven vanuit de samenleving en gemeentelijke projecten. We gaan daarbij uit van het principe 'ja, mits'.
- Doel *Meer samen met inwoners beleidsvoornemen door middel van interactieve beleidsvorming in lijn met de Omgevingswet* uit het Lokaal akkoord Noardeast-Fryslân (p.35).
- Het beleid sluit aan bij de doelen van de besturing- en organisatiefilosofie (BOF NEF).
- Actieplan integraal en kind gericht armoede en schuldenbeleid 2022-2026: *Iedereen denkt mee: samen beleid maken. We betrekken ervaringen van onze inwoners bij het beleid*".
- Foar de Mienskip NEF 2024-2026 p.35 interactieve beleidsvoorbereiding door te werken met ervaringsdeskundigen en p.39, 40: *"De afgelopen vier jaar heeft NEF samen met ervaringsdeskundigen armoedebeleid ontwikkeld met speciale aandacht voor kinderen en sociale uitsluiting. Dit beleid moeten we, in samenspraak met de doelgroep, verder doorontwikkelen"*.
- De samenwerkingsprincipes en de participatiespelregels zoals verwoord in de Omgevingsvisie (p.27-29).

1.2 We voldoen met dit participatiebeleid aan onze **wettelijke opdracht om inwoners meer te betrekken** bij de ontwikkeling, uitvoering en evaluatie van beleid.

1.3 We zetten de **waarden** die we hebben afgesproken **in het Participatiekader (bijlage 2) en in de Omgevingsvisie** (nog meer) in werking.

2.1 Met de participatiepool werken we meer vanuit contact met onze inwoners en **sluiten zo beter aan bij de leefwereld van onze inwoners**. Door ervaringskennis van onze inwoners te gebruiken, maken we beter beleid, samen met de Mienskip.

2.2 Met de opzet van de participatiepool geven we ruimte aan een **gemeenschappelijk leerproces** dat nodig is om beter beleid te maken samen met inwoners.

2.3 **We bouwen met de participatiepool voort op wat goed werkt en gebruiken hierbij de geleerde lessen van de afgelopen jaren**. We maken gebruik van bestaande netwerken.

3.1 We sluiten met de lopende initiatieven via scholen aan op de leefwereld van jongeren en bereiken zo een ruime groep jongeren uit de hele gemeente.

3.2 We zoeken jongeren actief op via initiatieven op scholen en binnen de participatiepool om hen te betrekken bij projecten en plannen van de gemeente. Binnen de participatiepool is er ruimte om jongeren te ondersteunen die meer betrokken willen worden.

Toetsing aan Omgevingsvisie

Met dit beleid geven we onder andere uitvoering aan het samenwerkingsprincipe uit de Omgevingsvisie.

Samenwerkingsprincipes:

- we werken mei-inoar;
- we hanteren altijd onze samenwerkingswaarden: mienskip op één, gelijkwaardig, heldere verwachtingen, open (houding) transparant;
- we houden ons aan de participatiespelregels;
- we gaan uit van het 'ja, mits' principe;
- we gaan van toetsen achteraf naar overleggen vooraf.

Kanttekeningen en risico's

1.1 Goede participatie staat of valt bij een goede interne samenwerking binnen de gemeentelijke organisatie. Om te kijken of het beleid doet wat we beogen, evalueren we het zowel intern als extern. Daarbij nemen we mee in hoeverre de participatiewaarden zijn toegepast. Dit is ingepland voor het laatste kwartaal in 2026.

1.2 Het Right to Challenge geeft burgers de kans om taken van de overheid over te nemen als zij van mening zijn die beter te kunnen uitvoeren. Het is hierbij belangrijk dat de continuïteit en kwaliteit van deze taken gewaarborgd blijft. De overheid blijft immers verantwoordelijk. Daarom is het belangrijk dat de uitdagers geworteld zijn in de Mienskip, voldoende toegerust zijn en draagvlak hebben voor hun initiatief. In de participatieverordening nemen we op wat de randvoorwaarden zijn voor een uitdager. Mocht op basis van de praktijk een verdere uitwerking van dit instrument nodig zijn, dan nemen we dit mee in de evaluatie van het participatiebeleid eind 2026.

2.1 Werkenderwijs een participatiepool ontwikkelen vraagt een inspanning van alle partijen. Het vraagt van alle betrokkenen om ruimte te geven aan het zoeken naar werkwijzen en maatwerkoplossingen. Door de vorm van de participatiepool nu niet dicht te timmeren en te werken met duidelijke uitgangspunten geven we ambtenaren en inwoners deze ruimte. Deze uitgangspunten nemen we na afstemming met de deelnemers aan de participatiepool op in de participatieverordening. Daarnaast ondersteunen we het ontwikkelen van de participatiepool met training en begeleiding van ambtenaren en inwoners.

2.2 Door de jaren heen is het ingewikkeld gebleken om de juiste mensen bij elkaar te brengen en alle stemmen te horen. Dit zal ook nu niet vanzelf gaan. Ervaringskennis als basis nemen bij het ontwikkelen en uitvoeren van beleid zorgt dat het versterken van contact en het zoeken naar passende werkwijzen op de agenda blijft staan. Hierbij krijgen we begeleiding van Movisie.

3.1 Jongeren zijn een doelgroep die moeilijk is te 'vangen'. Uit onderzoek van onder andere het Nederlands Jeugdinstituut blijkt dat jongeren wel mee willen denken, maar dat de manieren waarop ze dat willen, niet altijd passen binnen bureaucratische structuren. We zetten daarom in op het structureel actief betrekken van jongeren bij beleid en projecten van de gemeente via initiatieven op scholen zoals Tienskip en Miensker Challenge en via de participatiepool.

We nodigen kinderen en jongeren uit presentaties te geven aan raadsleden en ambtenaren over projecten (challenges) die ze hebben gedaan binnen lopende initiatieven en laten hen zien wat we met hun ideeën doen. Omgekeerd nemen ambtenaren deel aan burgerschapsdagen op scholen. Deze mogelijkheid is er ook voor raadsleden. Hiermee werken we aan het versterken van de participatie van jongeren zoals beschreven in de motie Jongerenraad uit 2022. Het doel is hetzelfde, het middel is anders.

Financiën

Voor de investering die nodig is voor dit beleid maken we gebruik van het budget Innovatie en Transformatie. Het gaat om een bedrag van € 141.500 voor 2025 en 2026 gezamenlijk. In hoofdstuk 12 is deze begroting uitgewerkt. Het bedrag kan binnen de door de gemeenteraad goedgekeurde begroting 2025 en bijbehorende meerjarenbegroting worden afgedekt.

Vervolg en planning

Na It Beslút op 6 maart volgt een startbijeenkomst van de participatiepool met alle bestaande groepen en geïnteresseerde deelnemers.

We verwerken de uitgangspunten van het participatiebeleid in een participatieverordening. De inhoud hiervan stemmen we af met deelnemers aan de participatiepool en andere belanghebbenden. Deze verordening leggen we aan u voor in It Petear op 13 november en It Beslút op 20 november 2025.

Eind 2025 informeren we u aan de hand van een tussentijdse evaluatie vanuit de kerngroep participatie en ervaringskennis. Naar aanleiding daarvan maken we nieuwe afspraken over hoe uw raad geïnformeerd en betrokken blijft.

In het laatste kwartaal van 2026 evalueren we in- en extern hoe het participatiebeleid in de praktijk werkt en of er aanpassingen of andere werkwijzen nodig zijn.

Communicatie + Participatie

Bij de totstandkoming van dit participatiebeleid is voortgebouwd op het participatiekader uit 2022 (bijlage 2). De inbreng van inwoners over participatie, die naar aanleiding van het participatiekader en later ook de omgevingsvisie is opgehaald, is ook meegenomen.

Er is de afgelopen maanden bestuurlijk en ambtelijk overleg geweest met verschillende belangengroepen om te kijken op welke manier zij onderdeel worden van de nieuw te vormen participatiepool. Dit gesprek zetten we voort om te zorgen dat iedereen die dat wil een plek krijgt in de nieuwe werkwijze.

Over de mogelijkheid voor inwoners om deel te nemen aan de participatiepool zullen we voorafgaand aan de startbijeenkomst een oproep doen. Hierbij laten we ons adviseren door Kommunikaasje. Kommunikaasje is aangesloten bij de werkgroep participatie.

Daarnaast is gebruikgemaakt van informatie uit documenten van en bezoeken aan andere gemeente, zoals Smallingerland, Groningen, Zeist en Rotterdam.

Bijlagen

1. Participatiebeleid;
2. Participatiekader.

Dokkum, 4 februari 2025

Burgemeester en wethouders van de gemeente Noardeast-Fryslân,

de secretaris, H.J.C.M Verbunt MBA

de burgemeester, mr. J.G. Kramer

De raad van de gemeente Noardeast-Fryslân,

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 4 februari 2025;

gelet op het bepaalde in de artikelen in de Omgevingswet, de Participatiewet, Wet Maatschappelijke Ondersteuning 2015 en de Jeugdwet;

Besluit:

1. Het bijgaande en als zodanig gewaarmerkte participatiebeleid vast te stellen.
2. In te stemmen met het oprichten van een participatiepool waarin gezamenlijk ontwikkelen van beleid en het gebruiken van ervaringskennis centraal staat.
3. In te stemmen om Jongerenparticipatie vorm te geven, door gebruik te maken van de bestaande initiatieven en jongeren een plek te geven in de participatiepool.

Aldus besloten door de raad van de gemeente Noardeast-Fryslân in zijn openbare vergadering d.d. 6 maart 2025.

De raad voornoemd,
de griffier,

de voorzitter,

mr. S.K. Dijkstra

mr. J.G. Kramer